

EU predložila kolektivni izlazak iz Ugovora o energetskej povelji

EU potrebno preko 700 mlrd evra godišnje da postigne zelene ciljeve tranzicije

## Na odmor bez dogovora o ključnom dokumentu

Entso-e: Nedostaje pojednostavljena regulativa o mehanizmima kapaciteta

EI: Dominacija fosilnih goriva u svetu nepromenjena sa 82%

Veliki problem: Prekvalifikacija radnika za energetske tranzicije



# SADRŽAJ

Zemlje EU ponovo ne uspevaju da dogovore reformi tržišta električne energije .....	<a href="#">OVDE</a>
Entso-e: Nedostaje pojednostavljena regulativa o mehanizmima kapaciteta .....	<a href="#">OVDE</a>
EU predložila izlazak iz Ugovora o energetskej povelji .....	<a href="#">OVDE</a>
EU treba preko 700 milijardi evra godišnje da postigne zelene ciljeve tranzicije – Komisija .....	<a href="#">OVDE</a>
Cena EUA naglo pada pod pritiskom cena gasa i uglja .....	<a href="#">OVDE</a>
Evropski zakonodavci traže ponovno uvođenje kompanijama obaveze podnošenja klimatskih podataka .....	<a href="#">OVDE</a>
Rupa u porezu na CO2 mogla bi preplaviti Evropu emisijama teških metala .....	<a href="#">OVDE</a>
Veliki problem: Prekvalifikacija radnika za energetske tranzicije .....	<a href="#">OVDE</a>
EI: Dominacija fosilnih goriva u svetu nepromenjena sa 82% .....	<a href="#">OVDE</a>
EU će tražiti 16 milijardi m <sup>3</sup> u drugoj zajedničkoj rundi kupovine gasa .....	<a href="#">OVDE</a>
Po prvi put ikad, Evropa uvozi više LNG-a nego gasovodima .....	<a href="#">OVDE</a>
Rumunija: 3,3 mlrd evra nadoknade dobavljačima energije .....	<a href="#">OVDE</a>
Italija zatvara TE na ugalj do 2025.....	<a href="#">OVDE</a>
REMIT: Mađarski regulator kaznio Prvo Plinarsko Društvo za manipulaciju tržištem .....	<a href="#">OVDE</a>
HOLANDIJA: Primer podele nadležnosti između zakonodavca i nacionalnog energetskeg regulatora .....	<a href="#">OVDE</a>

## Zemlje EU ponovo ne uspevaju da dogovore reformi tržišta električne energije

**BRISEL** – Zemlje Evropske unije ponovo nisu uspele na sastanku 30. juna postići dogovor o reformi evropskog tržišta električne energije, pa države opstaju u sukobu oko potencijalne nove državne pomoći za elektrane, rekli su agenciji **Rojters** diplomatski izvori.



27 zemalja EU traži zajednički stav o planiranim reformama tržišta električne energije u EU, ali zemlje, uključujući Nemačku i Francusku, teško uspevaju da se dogovore oko elemenata uključujući pravila o državnoj pomoći za elektrane.

Ambasadori zemalja EU nisu uspeali da dogovore novi kompromisni predlog, saopštile su diplomate EU. Neki su se žalili da nisu imali dovoljno vremena da analiziraju tekst, koji je zemljama noć uoči sastanka poslala Švedska, rotirajući predsedavajući EU.

Odgovornost za sklapanje sporazuma sada će preći na Španiju, koja će predsedavati EU od jula do kraja godine.

Planirana reforma tržišta električne energije ima za cilj da evropske cene električne energije učini stabilnijim i izbegne ponavljanje prošlogodišnje energetske krize kada su rekordno visoke cene gasa potrošačima ostavile velike račune.

Ali potraga za sporazumom ometana je nesuglasicama oko toga koliko zemlje mogu

subvencionisati postojeće elektrane koristeći nove ugovore sa državama o električnoj energiji s fiksnom cenom.

Nemačka, Austrija i Luksemburg upozorili su da bi to moglo poremetiti tržište EU dajući nekim državama konkurentsku prednost. Zabrinutost je, kako su navele diplomate EU, usredsređena na potencijalnu upotrebu ovih subvencija za francuske nuklearne elektrane.

Francuska, koja je podržala predlog subvencije, rekla je da ograničavanje korišćenja takvih subvencija rizikuje da potkopa energetska sigurnost i napore da se potrošači zaštite od promenljivih cena električne energije.

Najnoviji kompromisni predlog, koji su zemlje razmatrale, ali nisu podržale, postavio bi strožije uslove pod kojima bi elektrane mogle dobiti državnu podršku.

Brisel je u trci sa vremenom u pronalaženju sporazuma o konačnom zakonu - o kojem zemlje EU moraju pregovarati sa Evropskim parlamentom - pre izbora za Evropski parlament sledeće godine.

Sledeći neformalni sastanak ministara energetike EU zakazan je za 11.-12. jul u Španiji.

### Entso-e: Nedostaje pojednostavljena regulativa o mehanizmima kapaciteta

**BRISEL** –U predlogu dizajna tržišta električne energije Evropske komisije nedostaje pojednostavljena regulativa o mehanizmima kapaciteta, na koje se treba gledati kao na suštinsko, a ne kao na krajnje sredstvo, saopštila je grupacija operatora evropskog prenosnog sistema Entso-e u seriji video prezentacija objavljenih krajem juna .

Stavovi su usledili nakon što predstavnici zemalja članica EU na sastanku u Briselu 30. juna nisu uspjeli da finalizuju mandat za pregovore o reformama dizajna tržišta električne energije EK.

Marko Foresti (Marco), menadžer za politiku i dizajn tržišta u Entso-e, rekao je da je EK propustila da uključi ažurirane predloge o tržištima kapaciteta.

"Dok prelazimo na dekarbonizirani energetska sistem koji se oslanja na obnovljive izvore energije zavisne od vremenskih prilika, potrebni su nam tržišni mehanizmi da očuvamo adekvatnost ovog sistema dok postepeno ukidamo proizvodnju fosilnih goriva", rekao je Foresti.

Prema važećim propisima EU, države članice mogu uvesti mehanizme kapaciteta samo kao krajnje sredstvo, i to nakon pokušaja drugih opcija za rešavanje problema adekvatnosti.

Nadalje, bilo koji mehanizam prvo mora odobriti EK. To može potrajati i do nekoliko godina.

"Okvir za mehanizme kapaciteta mora biti pojednostavljen kako bi se omogućilo njegovo brže i stabilnije uvođenje u državama članicama", rekao je Foresti.

„To bi pomoglo da se podupru ulaganja u nova sredstva fleksibilnosti“, dodao je on.

Umesto poslednje opcije, mehanizme kapaciteta treba prepoznati kao strukturni element na nacionalnim tržištima.

"Ovo ne znači da se rešimo provere i ravnoteže smernica o državnoj pomoći, niti ograničenja emisije ili zahteva za koordinaciju EU", rekao je Foresti.

Nastavak političkih razgovora o reformama dizajnu tržišta električne energije u EU sada bi

mogao biti odložen nakon septembra, kažu komentatori sektora.

Dosije se sada prenosi na špansko predsedništvo od jula, uz dodatnu komplikaciju koju donose izbori u toj zemlji 23. jula, jer se vrlo verovatno očekuje promena političkog smera te zemlje i pogleda na reformu evropskog energetskog tržišta, prenosi Euractiv.

U međuvremenu, kako za dizajn tržišta, tako i za novi zakon EU o neto nulti industriji, postojao je pritisak da se postigne konačni dogovor prije kraja marta 2024., kada se Evropski parlament razide uoči vlastitih izbora sljedeće godine.

## EU predložila izlazak iz Ugovora o energetska povelji

**BRISEL** - Evropska unija je u petak 7. jula odlučila da prekine članstvo bloka u Ugovoru o energetska povelji (ECT) — paktu za zaštitu investitora koji EU smatra da ometa napore za dekarbonizaciju, piše portal **Politico**.



## ENERGETSKA POVELJA

Brisel je predvodio napor da se reformiše sporazum i oteža kompanijama za fosilna goriva da tuže zbog promena u politici poput zabrane bušenja na moru ili ukidanja uglja, koje utiču na njihova ulaganja. Ali ta inicijativa je zastala zbog otpora dela članica, pa je osam zemalja EU - Danska, Francuska, Nemačka, Luksemburg, Holandija, Poljska, Slovenija i Španija - zapretilo je da će odustati.

„Zadržavanje ne modernizovanog Ugovora o energetskej povelji nije održiva opcija za EU“, navela je komesarka za energetiku Kadri Simson u saopštenju. „Ugovor u svom sadašnjem obliku nije u skladu s investicionom politikom EU ili našim energetskeim i klimatskeim ciljevima.“



Komisija je saopštila da "takođe povlači svoj prethodni predlog za ratifikaciju moderniziranog Ugovora, koji nije prikupio potrebnu većinu među državama članicama".

ECT star tri decenije je najkorišćeniji ugovor o ulaganju u svetu, prvobitno dizajniran da zaštiti energetske investicije u postkomunističkim zemljama; *Investigate Europe* procenjuje da je 344,6 milijardi evra investicija zaštićeno ECT-om.

Ali pakt se pretvorio u noćnu moru za zemlje koje žele da se dekarbonizuju, jer mogu biti pogođene pozamašnim tužbama firmi koje traže odštetu za izgublenu dobit. Oko 158 potpisnica ECT-a suočeno je sa tužbama od 2001. godine, s porastom slučajeva koji je počeo 2015. nakon Pariskog klimatskog sporazuma koji je obavezao zemlje na brže napore za smanjenje emisija stakleničkih gasova.

EU je pokušala da reformiše sporazum ukidanjem zaštite fosilnih goriva, ali nekoliko potpisnica ECT-a u centralnoj i istočnoj Aziji odbilo je dublje preispitivanje teksta. Zemlje poput Švajcarske i Japana takođe su jasno stavile do znanja da nemaju nameru da je napuste.

Ali napuštanje pakta nije lako.

Ugovor ima klauzulu o prestanku roka koja dozvoljava podnošenje tužbi 20 godina nakon odlaska člana.

Italija, koja je napustila sporazum 2015., pogođena je 2022. godine isplatom od 190 miliona eura britanskoj kompaniji za fosilna goriva Rockhopper zbog zabrane bušenja nafte na Mediteranu.

Ako zemlje EU odu zajedno, to smanjuje rizik da vlade budu tužene od strane kompanija sa sedištem u drugim zemljama članicama — što čini najveći deo investicija obuhvaćenih sporazumom — ali se i dalje suočavaju s mogućnošću tužbi zemalja koje su još uvek u ECT, prenosi Politico.

Još uvek je nejasno hoće li svih 27 zemalja članica iskočiti zajedno, jer Kipar i neke zemlje srednje Evrope poput Mađarske i Slovačke ne žele da odustanu.

### Izlazak neće biti brz

Predlog Komisije mora podržati kvalifikovana većina zemalja članica. Evropski parlament je već dao saglasnost. Tada će još proći godinu dana da odlazak postane zvaničan zbog obaveštenja koje se mora poslati sekretarijatu ECT-a.

Budućnost sporazuma je sada u vazduhu i mogla bi ga potkopati napuštanje EU.

Međutim, Johannes Troper, istraživač prava na Univerzitetu u Beču, smatra da bi ECT mogao šepati bez bloka.

Barem će postojati neke države koje bi se i dalje mogle osloniti na sporazum, uključujući Kazahstan, Japan, Švajcarsku, rekao je. "Mislim da neće nestati.

## EU treba preko 700 milijardi evra godišnje da postigne zelene ciljeve tranzicije – Komisija

**BRISSEL** - Evropi će biti potrebna ulaganja od više od 700 milijardi evra godišnje da bi ispunila svoje ciljeve energetske tranzicije u borbi protiv klimatskih promena, saopštila je 6. jula Komisija Evropske unije.



"Sveukupno, biće potrebna dodatna ulaganja od oko 620 milijardi eura godišnje da bi se ispunili ciljevi Zelenog dogovora i našeg REPowerEU plana, uz dodatnih 92 milijarde eura potrebnih za ispunjavanje ciljeva Net-Zero Industry Act u periodu od 2023. do 2030.", navodi se u saopštenju u svom Izveštaju o strateškom predviđanju za 2023.

Zakon EU o neto nultoj industriji, objavljen u martu, ima za cilj da podstakne evropsku proizvodnju proizvoda sa nultom neto tehnologijom u okviru šireg industrijskog plana Green Deal kako bi se suprotstavio ogromnim subvencijama Sjedinjenih Država i Kine, ukazuje Rojters.

Izveštaj predviđanja je analiza sposobnosti EU da ispuni svoje ciljeve. Šefica Evropske komisije Ursula von der Lejen postavila je dekarbonizaciju ekonomije EU u središte svog mandata kroz Green Deal koji uključuje niz novih zakona koji će izokrenuti decenijama stare lance snabdevanja i pravila koja regulišu sve sektore.

Velike kompanije iz EU su upozorile da neusklađeno i previše komplikovano zakonodavstvo EU predstavlja rizik za evropske inovacije.

## Cena EUA naglo pada pod pritiskom cena gasa i uglja

**BRISSEL** - Cena dozvola za emisiju ugljendioksida na EU tržištu (EUA) doživela je oštar pad ispod 80 eura/t do velike podrške na 77 eura/t, pod pritiskom nižih cena gasa i uglja. Nakon što je kupovina usklađenosti završena u aprilu, investicioni fondovi sada imaju najveću kratku poziciju od 2018.

Nakon novog kruga smanjenja proizvodnje nafte od strane OPEC+ koalicije, cene gasa i nafte su porasle, piše 3. jula portal **ICR**.

Iako tokom letnjih ferija u Briselu nema političkih vesti, tržište očekuje pooštavanje cilja EU za smanjenje emisija ugljenika na 75 posto u 2040., zamenjujući trenutni cilj od 55 posto 2030. godine.



Cena EUA se trenutno kreće između 80-85 EUR/t kratkoročno i između 77-90 EUR/t sve dok su cene gasa i uglja na trenutnim nivoima.

CBAM će "na probnom radu" do 2026. godine, tako da se ne predviđa stvarni uticaj na tržišne cene EUA u naredne tri godine. Međutim, očekuje se da pripreme za njegovu implementaciju počnu u periodu do 2026. godine.

Energetski konsultant Brannvoll ApS očekuje raspon od 60 do 100 eura sa prosekom od 85 eura za 2023. godinu.

## Evropski zakonodavci traže ponovno uvođenje obaveze podnošenja klimatskih podataka kompanijama

**CIRIH** - Kompanije koje posluju u Evropi moraju biti obavezne da otkriju detaljne klimatske informacije, kažu zakonodavci Evropske unije u pismu izvršnom ogranku bloka, dok nastoje da preokrenu planirano ublažavanje ekoloških, društvenih i upravljačkih pravila (ESG) o izveštavanju. "Obavezna ili opravdana priroda standarda je ključ za pouzdane informacije", rekli su poslanici četiri političke stranke u pismu od 29. juna koje je video **Bloomberg**.



„Zbog toga je neophodno ponovo uvesti obaveznu prirodu podataka koji se odnose na klimu, bez obzira na ishod analize materijalnosti kompanija.“

Prethodni dobrovoljni standardi doveli su do značajnih i proizvoljnih razlika u klimatskim izveštajima, iskrivljavanja cena na tržištima kapitala i podriivanja poverenja u ekološka obećanja, navodi se u pismu koje je upućeno predsednici Komisije Ursuli von der Lejen.

Ranije u junu Evropska komisija objavila je svoj dugo očekivani predlog o tome kako implementirati Direktivu o izveštavanju o korporativnoj održivosti (CSRD), što je izazvalo talas kritika među finansijskim institucijama i investitorima.

Tvrdili su da im plan neće pružiti podatke koji su im potrebni da ispune ESG pravila ulaganja.

U svom predlogu pravila korporativnog izveštavanja, Komisija EU daje kompanijama značajnu slobodu da odluče koja su pitanja održivosti dovoljno materijalna za izveštavanje. To je jasno izazvalo odstupanje od standarda obelodanjivanja koje je preporučila Evropska savetodavna grupa za finansijsko izveštavanje. Komisija je rekla da njen predlog odražava želju da se kompanije ne preopterećuju prevelikom teretom izveštavanja.

## Rupa u porezu na CO2 mogla bi preplaviti Evropu emisijama teških metala

**BRISSEL/LONDON** - Evropski proizvođači aluminijuma upozoravaju da će rupa u prekograničnom porezu na ugljenik (CBAM) omogućiti velikim konkurentskim zagađivačima poput Kine, da zaobiđu pravila i preplave blok jeftinim emisionim teškim metalima.

Prema predloženom graničnom porezu na ugljenik od strane EU – namet na količinu emisija CO2 emitovanih tokom proizvodnje robe koja se uvozi u blok – otpaci aluminijuma koji se pretpepe mogu se prodavati kao proizvod bez ugljika čak i ako je sirovi materijal proizveden sa uglja ili drugog fosilnog goriva.

Aluminijske kompanije, uključujući Norsk Hydro i Speira, izjavile su za **Financial Times** da je takozvani Mehanizam za prekogranično prilagođavanje ugljenika (CBAM) podsticao proizvođače izvan EU da proizvode što je moguće više otpada koji bi se potom pretopio i izvezio u Evropu.

## Veliki problem; Prekvalifikacija radnika za energetska tranziciju

**BRISEL** - Ne možete imati zelenu tranziciju bez radne snage koja će je izvršiti. Ali ljudi na prvoj liniji guranja za dekarbonizovani energetska sistem – postojeća radna snaga – strahuju da nisu pripremljeni za budući sistem nulte neto energije, piše 7. jula briselski portal **Politico**.



Novo istraživanje, uključujući anketiranih 1.000 radnika u energetska sektoru, otkriva da je samo trećina uverena da ima veštine potrebne za sljedeću fazu neto nule.

Izveštaj tri britanske firme za kadrovska pitanja, Engineering UKc, City & Guilds i Lightcast, takođe je otkrio da gotovo dve trećine radnika koji rade na fosilnim gorivima očekuje da će njihov posao biti ugrožen u naredne dve godine zbog dekarbonizacije elektroenergetskog sistema.

To je sumorna brojka za one koji se nadaju da će se mnogi radnici u visokougleničnim sektorima prebaciti na nova radna mesta u obnovljivim izvorima energije. Među zaposlenima na fosilnim gorivima postoji entuzijizam za premeštanje sektora, kaže istraživanje, ali mnoge stvari ih blokiraju da naprave promenu - uključujući nedovoljno obuke i strah od gubitka dobro

plaćenih, sigurnih poslova. "Ovo pretil da zaustavi energetska tranziciju", upozorava se u izveštaju.

Prema izveštaju, promene na tržištu rada su zaista uzletele tek u poslednje četiri godine — otkako je vlada u Londonu uvela neto nulu u zakon. Broj oglasa za 'menadžere obnovljivih izvora energije' porastao je sa 16 na 199 između 2019. i 2022. godine, dok je potražnja za inženjerima nafte i gasa smanjena za 34 posto.

Nik Vorpl (Nick Worpole), pomoćnik direktora u firmi za zapošljavanje u sektorima energije i infrastrukture Spencer Ogden, rekao je da je prilično jednostavno za administrativne radnike u energetici ("bele kragne") da prenesu svoje veštine u nove sektore. Ali za tehničare, inženjere i druge koji obavljaju praktičan rad, Ujedinjeno Kraljevstvo bi trebalo da „prepravi“ sertifikate potrebne za rad u različitim sektorima.

„Da bi uzeli pojedince iz priobalnog sektora proizvodnje nafte i gasa i stavili ih u vetroelektrane na moru, moraju proći potpuno novi set sertifikata i obuke, iako imaju veštine“, rekao je Worpole. "To postaje izazov. To je velika investicija koju ljudi zaista moraju uložiti pre nego što počnu da rade u toj novoj industriji."

Endi Mos (Andy Moss), glavni službenik za korisnike City & Guildsa, rekao je da „neizvesnost oko vremena i obima velikih energetska projekata“ znači da poslodavci ne ulažu u obuku kadrova. Industrija i vlada moraju raditi zajedno, rekao je, „kako bi opremili energetska radnu snagu zelenim veštinama potrebnim za budućnost. Ako ne reagujemo sada, gotovo sigurno ćemo izgubiti trku za održiviju budućnost."



## El: Dominacija fosilnih goriva u svetu nepromenjena sa 82%

**LONDON** - Globalna potražnja za energijom porasla je za 1,1% prošle godine, što je značajno usporavanje u odnosu na povećanje od 5,5% iz 2021. godine, ali dovoljno da se ukupna potražnja podigne na oko 3% iznad nivoa pre 2019. godine, prema izveštaju britanskog **Energetskog instituta** (EI) objavljenom ove nedelje.

U svom *Statističkom svetskom energetskom pregledu pregledu* (Statistical Review of World Energy) godišnjem istraživanju koje je do ove godine pripremao britanski naftno-gasni gigant BP - EI navodi da je dominacija fosilnih goriva, bila gotovo nepromenjena sa 82%.

Potrošnja energije porasla je u svim regijama sveta osim u Evropi gde je smanjena za 3,8% i na području bivšeg Sovjetskog Saveza gde je smanjena za 5,8%.

Globalna potrošnja nafte porasla je za 2,9 miliona barela dnevno (mbd) na 97,3 mbd, oko 0,7% ispod nivoa iz 2019.

Proizvodnja nafte porasla je za 3,8 mbd u 2022., a OPEC+ grupa je zaslužna za više od 60% rasta. Među svim zemljama, Saudijska Arabija i SAD zabeležile su najveće povećanje proizvodnje.

Globalna potražnja za prirodnim gasom opala je za 3% u 2022. godini, ispod granice od 4 biliona kubnih metara koja je po prvi put postignuta 2021. godine.

Kako je snabdevanje ruskog gasa iz cevovoda palo, isporuke tečnog prirodnog gasa su porasle za 5%, ili oko 26 milijardi kubnih metara, na 542 milijarde kubnih metara.

Povećanje snabdevanja LNG-om došlo je uglavnom iz Severne Amerike, s rastom od 10 milijardi m3, i azijsko-pacifičke regije sa 8 milijardi m3. Japan je zamenio Kinu kao najveći svetski uvoznik LNG-a i zahvatio je blizu 60% rasta globalne potražnje LNG-a 2022. godine, navodi se u izveštaju.

## EU će tražiti 16 milijardi m3 u drugoj zajedničkoj rundi kupovine gasa

**BRISEL**- Kompanije su registrovale potražnju za skoro 16 milijardi kubnih metara (bcm) gasa u drugoj rundi zajedničke kupovine gasa od strane Evropske unije, izjavio je potpredsednik Evropske komisije Maroš Šefčović.

Drugi zajednički tender EU za kupovinu gasa, koji je do ponedeljka prikupljao ponude od globalnih snabdevača gasom, obuhvatiće isporuke tog energenta do marta 2025. godine, rekao je Šefčović 6.jula na **Bloomberg** događaju u Briselu.

EU je pokrenula zajedničku kupovinu gasa kako bi pomogla da se popune podzemna skladišta pre zime i kombinuje tržišni uticaj objedinjene kupovine zemalja EU, umesto da se međusobno takmiče na globalnim tržištima kako bi osigurale gorivo koje će zameniti izgubljene isporuke ruskog gasa, piše **Reuters**.

Uprkos početnom skepticizmu nekih industrijskih izvora oko toga da li će kompanije koristiti ovu šemu, izgleda da će EU premašiti svoj cilj zajedničkog kupovanja oko 13,5 bcm gasa.

Prvi tender zatvoren u maju već je obuhvatio zahteve kompanija za zajedničku kupovinu 11,6 bcm.

Te količine predstavljaju tek deo ukupne potražnje EU od oko 360 bcm, ali imaju za cilj da pomognu zemljama da se pripreme za još jednu zimu.

## Po prvi put ikad, Evropa uvozi više LNG-a nego gasovodima

**LONDON** - Prema podacima Energetskog instituta (EI), Evropa je uvezla 170 milijardi kubnih metara utečnjelog prirodnog gasa (LNG) 2022. godine, što je 57% više u odnosu na prethodnu godinu.

U isto vreme to je prvi put u istoriji da je uvoz LNG-a nadmašio isporuke gasovodima, kao posledica drastično smanjenih isporuka ruskog gasa, piše u ponedjeljak **Bloomberg**.

Preokret je još značajniji jer je globalna proizvodnja prirodnog gasa ostala relativno konstantna 2022. godine, u poređenju sa godinom ranije, pokazuje godišnji Statistički pregled svetske energije koji od ove godine radi britanski institut.

## Rumunija: 3,3 mlrd evra nadoknade dobavljačima energije

**BUKUREŠT** - Rumunski nacionalni energetski regulator, ANRE, je odobrio isplatu 16,5 milijardi leja (3,3 mlrd evra) nadoknade snabdevačima energije, piše 30. juna **SeeNews**.

Naknade su zasnovane na dve vanredne uredbe vlade o ograničenju cena energije i šeme kompenzacije za period novembar 2021. – mart 2022. i period april 2022. – april 2023., respektivno.

Osamdeset i dve kompanije podnele su 351 zahtev za namirenje koji se odnosi na prvu hitnu uredbu. Od toga su odobrena 294 zahteva. Druga hitna uredba privukla je 1.533 zahteva 113 kompanija, od kojih je 1.185 odobreno. Trenutno su na čekanju u različitim fazama analize 302 zahteva podnesena u svrhu poravnanja.

## Italija zatvara TE na uglj do 2025.

**RIM** - Italija mora više da ulaže i pojača napore kako bi ispunila cilj Evropske unije do 2030. za niže emisije ugljenika, pokazao je vladin dokument, koji naglašava izazove zemlje da održi korak sa zelenim ambicijama EU.



U dokumentu se navodi da će elektrane na uglj biti zatvorene do 2025. godine, osim na Sardiniji. Energija na uglj činila je 7,5% ukupne opskrbe električnom energijom u zemlji prošle godine.

Italijanska vlada se već našla u zavadi s Briselom oko nekoliko zelenih direktiva, uključujući i onu o energetskej efikasnosti zgrada.

U vladinom dokumentu, u koji je **Rojters** imao uvid, ministarstvo energetike je navelo da će trenutne politike smanjiti emisije u transportu, stanovanju, poljoprivredi, sektoru otpada, uslugama i energetski manje opterećenoj industriji za 35-37% u odnosu na nivoe iz 2005. godine.

Ali to je daleko ispod cilja dekarbonizacije od 43,7% do 2030. koji je Brisel odredio za Italiju prošlog aprila.

Među merama koje se razmatraju, ministarstvo navodi podsticaje za rad od kuće u celoj zemlji kako bi se smanjile emisije štetnih gasova od putovanja na posao i s posla, kao i korišćenje privatnih i javnih investicija za renoviranje zgrada kako bi bile energetski efikasnije.

## REMIT: Mađarski regulator kaznio Prvo Plinarsko Društvo za manipulaciju tržištem

**BUDIMPEŠTA** - Mađarsko regulatorno telo za energetiku i komunalne delatnosti (MEKH) donelo je rešenje kojim je utvrdilo da je hrvatski distributer gasa Prvo Plinarsko društvo (PPD) manipulirao na tržištu prirodnog gasa tokom jedne od tekućih mesečnih aukcija kapaciteta, kršeći član 5 Uredbe EU o integritetu i transparentnosti tržišta energije na veliko (REMIT).



MEKH je kaznio PPD sa 500.000.000 HUF (otprilike 1,4 miliona evra).

Istraga MEKH-a otkrila je da je PPD izmanipulisao tržište prirodnog gasa tokom tekuće mesečne aukcije kapaciteta, održane od 17. do 26. januara 2022. na proizvodu kapaciteta za interkonekcijsku tačku Austrije i Mađarske za februar 2022. godine.

Prema odluci MEKH-a, licitaciono ponašanje PPD-a bilo je manipulativno tako što je zadržao svoje ponude za gotovo celi iznos ponuđenog kapaciteta za trideset i šest krugova licitiranja aukcije, a zatim ostavio aukciju bez rezervacije kapaciteta, podižući klirinšku cenu za ostale učesnike na aukciji do četiri i po puta rezervne cene. Ponašanje PPD-a dalo je obmanjujuće signale tržištu u pogledu potražnje za predmetnim veleprodajnim energetskim proizvodom i osiguralo cenu uključenog veleprodajnog energenta na veštačkom nivou. EU Agencija za saradnju energetskih regulatora,

ACER pozdravila je inicijativu MEKH-a da nastavi sprečavanjem manipulacije veleprodajnim energetskim tržištem.

## HOLANDIJA: Primer podele nadležnosti između zakonodavca i nacionalnog energetskeg regulatora

**BRISSEL/HAG** - U nedavnom predmetu pred holandskim Visokim upravnim sudom za trgovinu i industriju (CBB), uspešno je argumentovano da je povređena podela nadležnosti između zakonodavca i nacionalnog energetskeg regulatora (ACM) sadržana u zakonu EU o energetici.



Prema pisanju specijalizovanog pravnog portala **Lexology**, ovaj slučaj čini deo tekuće rasprave o nezavisnosti i isključivim ovlašćenjima energetskeg regulatora prema sudskoj praksi Evropskog suda pravde (ECJ), što je rezultiralo ne primenom nekoliko važnih odredbi holandskeg energetskeg zakona.

Uspostavljanje nezavisnih nacionalnih regulatornih tela (eng. NRA) od strane država članica Evropske unije je fundamentalni aspekt regulacije energetskeg tržišta. Nezavisnost se smatra instrumentalnom u osiguravanju da odluke koje donose NRA budu zaista nepristrasne i nediskriminatorne, dok je isključena mogućnost da se povoljnije tretiraju poduhvati i ekonomski interesi povezani sa vladom, većinom ili

političkom moći. Kao takve, Direktiva o električnoj energiji i prirodnom gasu sadrži detaljne odredbe o ciljevima, dužnostima i ovlašćenjima regulatornih tela.

U holandskoj pravnoj praksi, međutim, ove odredbe su živele miran život u mirnoj tami, konstatuje portal i dodaje:

Ovo se promenilo nakon objavljivanja presude Evropskog suda pravde (ECJ) u predmetu Evropska komisija protiv Nemačke, kojoj su prethodile Komisija protiv Belgije i Predsednik Republike Slovačke.

U ovim parnicama, ECJ je presudio o nezavisnosti i ovlašćenjima nacionalnih regulatornih tela. Presude su dovele do ponovnog interesovanja za podelu nadležnosti između nacionalnog zakonodavca i ACM-a u Holandiji.

### Autoriteit Consument & Markt



Dana 29. novembra 2021., ACM je objavio saopštenje za javnost posvećeno ovim presudama. U saopštenju za javnost, ACM je napomenuo da je u presudama jasno da ACM ima isključivu nadležnost u određivanju mrežnih tarifa i uslova za pristup mreži i transport. ACM je dalje napomenuo da bi ove presude imale implikacije na zadatke koje obavlja u oblasti energetike, te da će dalje identifikovati tačne posledice.



Od tada su presude ECJ-a rezultirale ne primenom nekoliko odredbi zakona o energiji od strane ACM i CBb, uključujući, pre svega:

- rok od 18 nedelja za priključenje na mrežu u članu 23 Zakona o električnoj energiji (Elektriciteitswet 1998);
- šema korekcije zapremine u članu 29 Zakona o električnoj energiji; i
- ministarska uredba o kojoj se mnogo raspravljalo o troškovima demontaže priključaka za prirodni gas.
- Zakonski rok od 18 sedmica za povezivanje za ODS
- Priključci na mrežu moraju se realizovati u razumnom roku. U skladu sa članom 23. Zakona o električnoj energiji, ovaj razumni rok ističe nakon 18 nedelja za priključke malog kapaciteta. Zakonski rok od 18 nedelja usvojio je nacionalni zakonodavac i godinama ga sudovi striktno sprovode. Neispunjavanje roka od 18 nedelja dovelo je do novčanih kazni i odgovornosti operatera regionalnog distributivnog sistema (ODS), uprkos navodnom nedostatku radne

snage, oskudnosti materijala i izuzetno velikom obima posla.

Nakon presuda ECJ-a, ACM je odlučio da opozove novčanu kaznu koju je izrekao ODS-u zbog propusta da ostvari priključak na mrežu u zakonskom roku od 18 nedelja. Prema ACM-u, u presudama ECJ je jasno da je postavljanje uslova, kao što je 18-nedeljni rok za povezivanje, isključiva nadležnost ACM-a. Budući da ga je umesto toga odredio nacionalni zakonodavac, ACM je smatrao da je pravni osnov kazne neobavezujući.

Dugi niz godina veliki industrijski potrošači električne energije u Holandiji uživaju značajan popust na svoje mrežne tarife, poznat kao šema korekcije zapremine. Ovaj popust je propisan članom 29 Zakona o električnoj energiji. Za primenu popusta od najviše 90% na tarifne komponente tarife za prenos koje se odnose na potrošnju, u skladu sa zakonskom formulom, ova odredba nalaže operatoru sistema kada naplaćuje tarifu za prenos kupcu sa radnim vremenom od najmanje 65% i godišnju potrošnju od najmanje 50 gigavat sati.

U svom saopštenju za javnost od 24. maja 2023. godine, ACM je objavio da od 2024. godine više neće razmatrati zakonski popust. Prema ACM-u, nacionalni zakonodavac nije trebalo da zakonski zapisuje popust, jer je ovlašćenje za određivanje tarifa isključivo rezervisano za ACM.

Nadalje, ACM je napomenuo da je eksterno istraživanje koje je naručio ACM pokazalo da u praksi kompanije koje primaju popust nisu uzrokovale niže troškove za operatere sistema od ostalih potrošača. Stoga, ACM nije smatrao da je popust opravdan.

### **Ministarska uputstva za ACM**

Prelazak sa prirodnog gasa predmet je mnogo javnih debata. U tom kontekstu, skupštinska većina usvojila je rezoluciju da troškove demontaže mrežnih priključaka prirodnog gasa više ne snose isključivo potrošači, već da ih treba podeliti 50/50 između potrošača i ODS-a. Vlada je usvojila ministarsku uredbu kako bi to ugradila u zakon. Kasnije je, iz praktičnih razloga, ministarska uredba izmenjena tako da troškove isključivo snose ODS. Ministarska uredba podstakla je ACM da usvoji odluku o izmenama i dopunama tehničkih mrežnih kodova.

U žalbi na ovu odluku, podnosilac predstavke je tvrdio da je ACM trebalo da izvrši sopstvenu procenu jer je utvrđivanje tarifa isključiva nadležnost ACM. Podnosilac predstavke se pozvao na presude Evropskog suda pravde. U svojoj presudi od 20. juna 2023. CBb je stao na stranu podnosioca predstavke i smatrao da je ACM u stvari primio i sledio instrukcije od ministra bez davanja vlastite procene. U skladu sa Direktivom o gasu, ACM je odluku trebalo da zasniva isključivo na sopstvenoj proceni. Budući da ACM nije izvršio vlastitu procenu, CBb je

smatrao da je odluka o izmeni tehničkih mrežnih kodeksa nekompatibilna sa Direktivom o plinu i da je stoga treba poništiti.

### **Komentar Lexology**

Presude ECJ-a odigrale su važnu ulogu u otkrivanju fundamentalnih nedostataka u energetsom zakonu i praksi. ACM je ostavio po strani dugogodišnju sudsku praksu i zakonske odredbe, te je postao svesniji isključivih ovlašćenja koja su mu dodeljena pravom EU. Učesnici na energetsom tržištu takođe su postali svesni dodatnih argumenata koji to može dati u pravnim postupcima. To je zauzvrat dovelo do pojačanog sudskog nadzora – sam ACM je CBb vratio na tablu za crtanje jer je nezakonito sledio instrukcije ministarstva. Čini se da je nacionalna vlada propisno primila na znanje pre nego što je prošlog meseca Parlamentu predstavila Predlog zakona o energiji. Predlog zakona o energiji ima za cilj da zameni postojeće zakone o gasu i električnoj energiji i implementira delove paketa čiste energije, uglavnom Direktivu o električnoj energiji. Nacrt zakona je izmenjen nakon komentara ACM-a i savetodavnog tela Državnog saveta u pogledu na presude Evropskog suda pravde i ovlašćenja rezervisana za ACM. Pokazalo se da je podela nadležnosti predmet pažnje koji se ne može zanemariti.

# LEXOLOGY®